

VYRAUJANTI GIMDYVIŲ ŠIRDIES PATOLOGIJA IR GIMDYMO YPATUMAI

Deimantė Krutulytė¹, Vilda Baliulienė², Ugnė Stulpinaitė¹

¹Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos fakultetas,

²Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Anesteziologijos klinika

Raktažodžiai: širdies liga, gimdymo eiga.

Santrauka

Tikslas. Įvertinti dažniausias gimdyvių širdies ligas tretinio lygio ligoninėje Lietuvoje ir šių pacienčių gimdymo ypatumus.

Tyrimo metodai. Atliktas retrospektyvusis širdies liga sergančių moterų, kurios 2017–2020 m. gimdė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose, tyrimas. Tiriamosios atrinktos pagal tarptautinius ligos kodus (TLK), įtraukti tik vienvaisiai nėštumai.

Rezultatai. Atrinkta 112 pacienčių, kurių vidutinis amžius $28,6 \pm 5,5$ m. Dažniausiai nustatyta įgyta vožtuvų patologija (48,2 proc.) ir įgimtos širdies ligos (39,3 proc.). 84,8 proc. tiriamųjų pagimdė natūraliais takais, 44,6 proc. atvejų skausmas malšintas epidurine analgeziya. 86,6 proc. moterų gimdymo metu neteko <500 ml kraujo.

Išvados. Dažniausia gimdyvių širdies liga buvo įgyta vožtuvų patologija. Dauguma moterų gimdė vaginaliniu būdu, taikant epidurinę analgeziya, ir neteko mažiau nei 500 ml kraujo.

Įvadas

Nėščiųjų ir gimdyvių sergamumas bei mirtingumas nuo širdies ir kraujagyslių (KVS) ligų pastaruoju metu didėja. Anot Europos kardiologų draugijos, 0,2–4 proc. visų nėštumų Vakarų valstybėse komplikuoja KVS patologija [1]. Tai sietina su vyresniu nėščiųjų ir gimdyvių amžiumi ir vėlyvajame reprodukciname amžiuje atsirandančiais KVS ligų rizikos veiksniais (cukrinis diabetas, arterinė hipertenzija, nutukimas). Be to, kitaip negu anksčiau, sergančios įgimtomis širdies ydomis moterys sėkmingai išgyvena iki reprodukcinio amžiaus ir susilaukia palikuonių. Tai lemia tobulėjantis chirurginis gydymas [2]. KVS ligų spektras skirtingose šalyse skiriasi.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti dažniausias gimdyvių širdies ligas Lietuvos tretinio lygio ligoninėje ir šių pacienčių gimdymo ypatumus.

Tyrimo objektas ir metodai

Retrospektyvinio tyrimo metu analizuotos Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose (LSMUL KK), Akušerijos ir ginekologijos klinikoje gimdžusių moterų, sergančių širdies liga, ligos istorijos. Tyrimo laikotarpis 2017–2020 metai. Gimdyvės atrinktos pagal tarptautinius ligų kodus (TLK): Q20–Q28 (įgimtos kraujo apytakos sistemos formavimosi ydos), I44, I45, I47, I48, I49 (aritmijos), I34, I35, I36, I37 (vožtuvų patologijos), I42 (kardiomiopatijos), I20, I21, I25 (išeminė širdies liga), I50 (širdies nepakankamumas, I71 (aortos aneurizma ir atsiluoksnivimas), O75.4. Įtraukti tik vienvaisiai nėštumai. Analizuoti bendrieji duomenys (gimdyvės amžius, gestacinis amžius), KVS liga, duomenys apie gimdymo eigą (gimdymo sužadėjimas ir(ar) skatinimas, vaginalinių gimdymų skaičius, gimdymo trukmė minutėmis, netekto kraujo kiekis), KVS komplikacijos (širdies nepakankamumas, aritmijos, mirtis). Kiekybiniai kintamieji buvo apibūdinti kaip vidurkis su standartiniu nuokrypiu (SN) arba mediana ir tarpkvartilinis plotas (IQR).

Tyrimo rezultatai

Į tyrimą įtraukta 112 pacienčių. Vidutinis gimdyvių amžius – $28,6 \pm 5,5$ metai, o gestacinis amžius – 39 (2) savaitės. Visais atvejais nėštumas buvo vienvaisis. Pirmasis nėštumas sudarė 46,4 proc. atvejų, antrasis – 27,7 proc., trečiasis – 13,4 procento. Daugiau negu pusei (55,4 proc.) gimdyvių tai buvo pirmasis gimdymas, 27,7 proc. – antrasis, 12,5 proc. – trečiasis.

Širdies ligos. Dažniausiai gimdyvės turėjo įgytą vožtuvų patologiją ($n=54$, 48,2 proc.), iš jų daugumą atvejų sudarė mitralinio vožtuvo nesandarumas. Antroje vietoje

– įgimta širdies liga (n=44, 39,3 proc.). Detalus kitų širdies ligų pasireiškimas pateiktas 1 paveiksle. Į kategoriją „kita“ pateko kelias sunkias KVS patologijas turinčios moterys, kai nebuvo galima identifikuoti vyraujančios ligos.

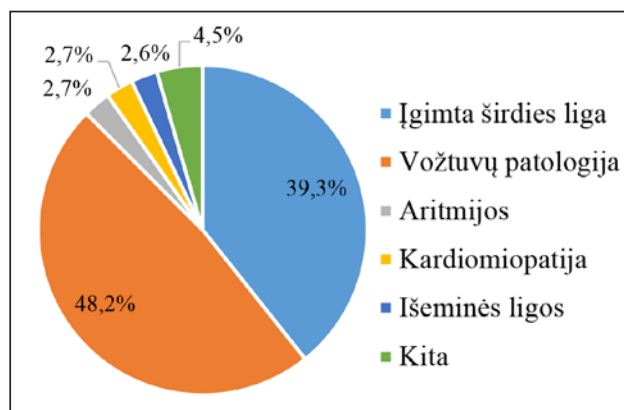
Gimdymo ypatumai. KVS komplikacijų (pvz., aritmijos) gimdymo metu nebuvo stebėta. Neužregistruota nė vieno gimdyvės mirties atvejo, gimė 1 negyvagimis. 84,8 proc. tiriamųjų pagimdė natūraliais takais, 15,2 proc. atlikta cezario pjūvio operacija (CPO). Instrumentiniu būdu (vakuumekstraktoriaus pagalba) gimdymas buvo pabaigtas 6,3 proc. atvejų. Gimdymo sužadimas ir(ar) skatinimas taikytas 32,1 proc. gimdyvių, 14 iš jų taikyti keli metodai. Amniotomija atlikta 22,3 proc. moterų, oksitocinas skirtas – 13,4 proc., o prostaglandinai – 10,7 proc. pacienčių. Beveik pusei pacienčių taikyta epidurinė analgezija (44,6 proc.). Vidutinė gimdymo trukmė minutėmis buvo $682,5 \pm 369,1$. Dauguma moterų (86,6 proc.) neteko <500 ml kraujo, 500–1000 ml prarado 12,5 proc., o >1000 ml – 0,9 proc. tiriamųjų.

Diskusija

KVS ligos nėštumo metu yra pagrindinė nėščiųjų ir gimdyvių mirties priežastis išsivysčiusiose šalyse. Pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose nuo 2011 iki 2013 m. KVS patologija sudarė 15,5 proc. nėščiųjų ir gimdyvių mirties priežasčių [3]. Jungtinėje Karalystėje 2006–2008 m. pirmaujančios nėščiųjų mirties priežastys buvo staigi kardiulinė mirtis, peripartinė kardiomiopatija, aortos disekcija ir miokardo infarktas [4]. Šio tyrimo metu vertintu laikotarpiu (2017–2020 m.) LSMUL KK neužregistruotas nė vienas gimdyvės, sergančios KVS liga, mirties atvejis. Žinoma, kad nėščiųjų ir gimdyvių, sergančių KVS liga, skaičius nuolat didėja. Viena iš priežasčių – vyresnis gimdyvių amžius. Mūsų tiriamųjų amžiaus vidurkis buvo 28,6 m., rezultatai atitinka kitų šalių vidutinį gimdymo amžių.

Įvairios hipertenzinės būklės yra pati dažniausia KVS patologija nėštumo metu, pasitaikanti 5–10 proc. visų nėštumų (šio tyrimo metu nėščiųjų su hipertenzinėmis būklėmis netyrėme). Antroje vietoje – įgimtos širdies ligos (sudaro 75–82 proc. visų kardiovaskulinių ligų nėštumo metu)[2]. Įgimtų širdies ligų pavyzdžiai yra širdies pertvarų defektai, plautinė stenozė, aortos koarktacija, įgimti vožtuvų pakitimai. Kardiomiopatijų pasitaiko retai, tačiau jos sukelia labai sunkias KVS komplikacijas nėštumo metu. Tyrimo metu gavome šiek tiek skirtingus rezultatus negu aprašomi analizuotoje literatūroje – dažniausia KVS patologija buvo mitralinio vožtuvo nesandarumas (neįgimtas širdies vožtuvų pakitimas), o įgimtos širdies ydos atsidūrė antroje vietoje.

Visoms moterims, turinčioms širdies patologiją, gimdymą rekomenduojama skatinti 40 nėštumo sav. (vidutinis gestacinis amžius šio tyrimo metu – 39 sav.). Nustatyta, jog

1 pav. Gimdyvių širdies ligų pasireiškimas

nesant širdies patologijos, tokia taktika sumažina nėščiosioms skubios CPO riziką 12 proc., o vaisiaus žūties riziką – 50 procentų. Tikėtina, kad esant širdies patologijai, rizika sumažėtų dar labiau [3]. Gimdymo sužadimui ir skatinimui saugu naudoti tokius būdus kaip misoprostolis, amniotomija ar oksitocinas. Šio tyrimo metu oksitocinas skirtas 13,4 proc., prostaglandinai – 10,7 proc., amniotomija – 22,3 proc. tiriamųjų.

ROPAC (angl. Registry of Pregnancy and Cardiac Disease) duomenimis, planinė CPO neturi jokio teigiamo poveikio gimdymo baigčiai, lemia ankstyvesnę gimdymą bei mažesnę naujagimio svorį. Daugeliui moterų reikėtų rekomenduoti gimdymą natūraliais takais, nes jis pasižymi mažesniu netekto kraujo kiekiu, mažesne infekcijos, venų trombozės ir embolijos rizika. CPO reikėtų atlikti tik esant akušerinių indikacijų ir pacientėms, kurioms yra itin sunki KVS patologija, tokia kaip atsparus standartiniam gydymui širdies nepakankamumas, sunki plautinė hipertenzija ir kita [2]. Mūsų tyrimo metu vaginalinis gimdymas sudarė didžiąją dalį gimdymų (84,82 proc.), o CPO – 15,2 procento. Literatūroje teigiama, kad kartais gimdymo metu tenka panaudoti reple ar vakuumekstraciją, kad esant KVS patologijai stanginantis sumažėtų krūvis KVS sistemai. Šio tyrimo metu instrumentinio gimdymo dažnumas buvo 6,25 procento. Moterims, turinčioms KVS patologiją, rekomenduojama ir epidurinė analgezija [2], kadangi ji ne tik slopina gimdymo skausmą, bet ir padeda išvengti skausmo sukeltų ženklių ŠSD ir AKS pokyčių. Šio tyrimo metu maždaug pusei moterų taikytas minėtas skausmo malšinimo metodas.

Akušerinės komplikacijos, tokios kaip prieššlaikinis gimdymas, preeklampsija, pogimdyminis kraujavimas KVS liga sergančioms nėščiosioms pasitaiko dažniau, nei kitoms. Vaisiaus (naujagimio) komplikacijos pasireiškia nuo 18 iki 30 proc. (mirtingumas 1–4 proc.) [2, 5]. Šio tyrimo metu gimė 1 negyvagimis.

Išvados

1. Dažniausia Kauno klinikose tirtų gimdyvių širdies ir kraujagyslių patologija buvo neįgimta vožtuvų patologija.

2. Dauguma moterų, sergančių širdies liga, gimdė vaginaliniu būdu, taikant epidurinę analgeziją, ir neteko mažiau nei 500 ml kraujo.

Literatūra

1. Regitz-Zagrosek V, Blomstrom Lundqvist C, Borghi C, et al. ESC Guidelines on the management of cardiovascular diseases during pregnancy: the Task Force on the Management of Cardiovascular Diseases during Pregnancy of the European Society of Cardiology (ESC). *Eur Heart J* 2011; 32: 3147-3197. <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehr218>
2. Regitz-Zagrosek V, Roos-Hesselink JW, Bauersachs J, et al. 2018 ESC Guidelines for the management of cardiovascular diseases during pregnancy The Task Force for the Management of Cardiovascular Diseases during Pregnancy of the European Society of Cardiology (ESC). *Eur Heart J* 2018; 39: 3165-3241. <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehy340>
3. Creanga AA, Syverson C, Seed K, et al. Pregnancy-Related Mortality in the United States, 2011-2013. *Obstetrics and gynecology* 2017; 130: 366-373. <https://doi.org/10.1097/AOG.0000000000002114>
4. Saving Mothers' Lives: Reviewing maternal deaths to make motherhood safer: 2006-2008. *BJOG* 2011;118: 1-203. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0528.2010.02847.x>
5. Zentner D, Kotevski A, King I, et al. Fertility and pregnancy in the Fontan population. *Int J Cardiol* 2016; 208: 97-101. <https://doi.org/10.1016/j.ijcard.2016.01.180>

THE MOST COMMON CARDIAC DISEASES OF PARTURIENTS IN THE LITHUANIAN UNIVERSITY OF HEALTH SCIENCES KAUNAS CLINICS AND THE COURSE OF THEIR DELIVERY D. Krutulytė, V. Baliulienė, U. Stulpinaitė

Keywords: cardiac disease; childbirth.

Summary

Aim: to evaluate the most common cardiac diseases and labour characteristics of parturients in the tertiary care hospital in the Lithuania. **Methods:** a retrospective analysis of case histories of women that gave birth at the Hospital of Lithuanian University of Health Sciences Kaunas Clinics from 2017 to 2020 was performed. Cases were extracted using the TLK codes, only singleton pregnancies were included. **Results:** 112 women were identified with a mean age of 28.6 ± 5.5 years old. The most common cardiac disease was valvular heart disease (48.2%) and congenital heart disease (39.3%). 84.8% of patients had a vaginal delivery and for 44.6% epidural analgesia was performed. 88.6% lost less than 500 ml of blood during childbirth. **Conclusions:** the most common cardiac disease of parturients was acquired valvular disease. Most women had a vaginal delivery with epidural analgesia and lost less than 500 ml of blood.

Correspondence to: dk21565@gmail.com

Gauta 2023-04-19